

Ezân ile İlgili Bâzı Sünnetler

EZÂN İLE İLGİLİ BÂZI SÜNNETLER

Dr. Abdullâh b. Hamûd el-Fureyh

Çeviren: Burhan Çakıroğlu

1- Müezzinin Söylediklerini Tekrar Etmek

Ezânı işten kimse, müezzinin söylediklerini söylemesi sünnettir. Ancak müezzin 'Hayya 'ala's-salâh' ve 'Hayya 'ala'l-felâh' dediğinde ezânı işten kimse "اللَّابِ الْمُؤْقَلُ وَالْمُؤْكَلُ" der. Abdullâh b. Amr b. el-'Âs radiyallâhu anhumâ'dan şöyle dediği rivâyet etmiştir: Nebî sallallâhu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu iştittim: "Müezzinin iştiğinizde siz de onun söylediklerini söyleyin." (1)
'Umer b. Hattâb radiyallâhu anhu, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu anlatmıştır: 'Müezzin: Allâhu Ekber Allâhu Ekber, dediğinde, sizden biri: Allâhu Ekber Allâhu Ekber derse, o: Eşhedu enlâ ilâhe illallâh dediğinde, sizden biri: Eşhedu enlâ ilâhe illallâh derse, müezzin: Eşhedu enne Muhammeden Rasûlullâh, dediğinde, sizden biri: Eşhedu enne Muhammeden Rasûlullâh derse, müezzin: Hayya 'ala's-salâh, dediğinde, sizden biri: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh derse, müezzin: Hayya 'ale'l-felâh, dediğinde, sizden biri: Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh derse, müezzin: Allâhu Ekber Allâhu Ekber, dediğinde, sizden biri: Allâhu Ekber Allâhu Ekber derse, müezzin: Lâ ilâhe illallâh, dediğinde, sizden biri kalbinden: Lâ ilâhe illallâh derse, cennete girer.' (2)

İbnu'l-Kayyım rahimehullâh şöyle der: "...İşte bu, müezzin ve onu dinleyenin hâline uygun olan hikmetin gereğidir. Çünkü ezân sözleri zikirdir. Bundan dolayı ezânı işten kimse ezân sözlerini söylemesi sünnettir. 'Hayya 'ala's-salâh' ve 'Hayya 'ala'l-felâh' sözleri ise ezânı işten kimseyi namâza da'vet eder. Bu yüzden ezânı işten kimse bu da'vet(e icâbet edebilmek) için yardım dileme kelimesi olan "مِيَظْعَلِي عَلَى الْمُؤْقَلِ" ile (Allâh'tan) yardım dilemesi sünnettir. (3)
Müezzin, sabah namâzi ezânında tesvîb yaparken ezânı tekrarlayan kimse, müezzinin söylediğgi gibi: "مَوْنَدًا نَمْ رِيْخُهَا لَصْلَا" der.

Şeyh Muhammed b. İbrâhîm rahimehullâh şöyle der: "Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'in "Onun (müezzinin) söylediğini söyleyin" kavli, ezânı tekrarlayan kimse de "es-Salâtu hayrun mine'n-nevm" diyeceğine delâlet eder." (4)

İbnu Hacer rahimehullâh, Ibnu Cureyc'in şöyle dediğini nakleder: 'Bana, insanların kırâat yapılrken sustukları gibi müezzin ezânı okurken de sustukları tâhdîs edildi'. (5)

2- Şehâdeteyn'den Sonra Şu Zikri Okumak

Müezzinin ikinci 'Eşhedu enne Muhammeden Rasûlullâh' sözünden sonra Sa'd radiyallâhu anhu hadîsinde gelen şu zikri okumak sünnettir:

(O hadiste) Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Her kim müezzini işittiği zamân: الْوُسْرَ دَمْحُبَوْ أَبَرَ مُلَلِابْ تِي ضَرَرْ، مُلُوسَرَوْ مُذْبَعَ أَمْ حَمْنَأْ وَ مُكَيْرَشَ الْمُدْحَوْ مُلَلَا الْأَنْ أَدْهَشَأْ" Allâh'tan başka hak ilâh olmadığına, O'nun bir ve tek olduğuna ve hiçbir ortağını bulunmadığına, Muhammed'in de O'nun kulu ve rasûlü olduğuna şâhidlik ederim; rab olarak Allâh'tan, rasûl olarak Muhammed'den ve dîn olarak da İslâm'dan râzı oldum, derse, günâhları bağışlanır." (6)

3- Ezândan Sonra Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem'e Salât Etmek

Abdullâh b. Amr radiyallâhu anhumâ'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Müezzini işittiğinizde onun söylediklerini söyleyin, sonra bana salât getirin. Çünkü bana bir defa salât getirene Allâh o salât vesîlesiyle on defa salât eder. Sonra Allâh'tan benim için vesîleyi isteyin. Doğrusu o, cennette olan öyle bir makamdır ki, o makâm sâdece Allâh'ın kullarından bir tanesinin olacaktır. O kulun ben olacağımı ümit ederim. Kim benim için vesîleyi isterse şefâatim ona vâcib olur." (7)

Salât çeşitlerinin en fazîletli olanı: Salât-ı İbrâhîmiyye'dir. O da: "إِنَّكَ دِمْحَمْ لَآ إِلَّا عَوْ دِمْحَمْ إِلَّصْ مُكَلَّلَا..." şeklinde devâm eden duâdır.

4- Ezândan Sonra Vârid Olan Şu Duâyı Okumak

Câbir radiyallâhu anhu'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Kim nidâyi duyduğunda: كُلِّي سُولَا أَدْمَحْمَتْ، وَقَمِّي اقْلِا، قَالِ صَلَوْ، وَفَمِّي أَكْتَلَ، قَوْعَدْلَا مَذْهَبَرْ، مُكَلَّلَا 'Ey bu tastamam da'vetin ve (burada) kılınacak olan namâzin Rabbi olan Allâh'ım! Muhammed'e vesîleyi ve fazîleti ver; onu vadettiğin Makâm-ı Mahmûd'a ulaştır' derse, kiyâmet günü o kimseye şefâatim vâcib olur." (8)

Vesîle: Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem vesîleyi daha önce geçen Abdullâh b. Amr radiyallâhu anhumâ hadîsinde de geldiği üzere açıklamış olup, şöyle buyurmuştur: "Doğrusu o, cennette olan öyle bir makamdır ki, o makâm sâdece Allâh'ın kullarından bir tanesinin olacaktır. O kulun ben olacağımı ümit ederim. Kim benim için vesîleyi isterse şefâatim ona vâcib olur." (9)

Fazîlet: Kimsenin ortak olamayacağı yüce rütbedir.

İbnu 'Useymîn rahimehullâh şöyle der: Tastamam da'vet, ezândır. Çünkü ezân bir da'vettir. Bu da'vetin tastamam olmakla vasıflandırılması ise: (ezânın) Allâh'ı ta'zîmi, O'nu birlemeysi, risâlete şâhidlik etmeyi, hayra da'vet etmeyi ve benzeri husûsları ihtiyâ etmesinden dolayıdır. Makâm-ı Mahmûd ise, kiyâmet gününün bütün mevkiflerine şâmildir. Bu mevkiflerin en husûsî olanı ise şefâat-i uzmâdır. (10)

5- Ezândan Sonra Duâ Etmek

Abdullâh b. 'Amr radiyallâhu anhumâ'dan rivâyet edilen hadîste, o şöyle anlatır: "Bir adam 'Yâ Rasûlullâh! Müezzinler fazîlet husûsunda bizi geçtiler.' dedi. Bunun üzerine Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "Sen de onların söylediğini söyle. Bitirdiğinde de (Allâh'tan) iste ki sana verilsin." (11)

Enes radiyallâhu anhu'dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlullâh sallallâhu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "Ezân ile kamet arasında yapılan duâ geri çevrilmez." (12)

Fâide: Ezân okunduktan sonra mescidden çıkmak yasaklanmıştır.

Bunun deâili, Müslim'in Ebû'ş-Şâ'sâ radiyallâhu anhu'nun yapmış olduğu şu rivâyettir: Der ki: Mescidde Ebû Hureyre ile birlikte oturuyorduk. Müezzin ezânı okuyunca bir adam yürüyerek mescidden çıkıştı. Ebû Hureyre radiyallâhu anhu ise adamı mescidden çıkışana kadar gözleri ile takip etti ve sonra şöyle dedi: Bu kişi, Ebû'l-Kâsim sallallâhu aleyhi ve sellem'e âsi olmuştur. (13)

Dipnotlar:

- (1) Müslim, (384)
- (2) Müslim, (385)
- (3) Zâdu'l-Me'âd, (2/391)
- (4) Fetâvâ'ş-Şeyh Muhammed b. İbrâhîm, (2/135)
- (5) Fethu'l-Bârî, Hadîs No: (611) Bâbu Mâ Yekûlu İzâ Semî'a'l-Munâdî
- (6) Müslim, (386)
- (7) Müslim, (384)
- (8) Buhârî, (614)
- (9) Müslim, (384)
- (10) Şerhu'l-Mumti', (2/87-88)
- (11) Ebû Dâvud, (524); İbnu Hacer, Netâicu'l-Efkâr, (1/367) ve el-Elbânî, Sahîhu'l-Kelimi't-Tayyib, (s: 73) de hadîsin hasen olduğunu söylemişlerdir.
- (12) Nesâî, (9895); İbnu Huzeyme, (1/221: 425) sahîh olduğunu söylemiştir.
- (13) Müslim, (655)